

Datum
2014-03-24

Diarienummer
2013-195

Arbetsmarknadsdepartementet
Arbetsmarknadsenheten
Att: Caroline Renäs
103 33 Stockholm

Delbetänkandet (SOU 2013:64) Pensionärers och förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen

(A2013/3986/A)

Sammanfattning

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) tillstyrker delbetänkandets förslag (avsnitt 5.1 och 5.1.1, s. 39-41) att pension och arbetslöshetsersättning samordnas på samma sätt som arbetslöshetsersättning redan idag samordnas med andra löpande ersättningar som utgår på grund av arbetslöshet, enligt 31 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF).

ISF tillstyrker även förslaget (avsnitt 5.1.2, s. 42) att samordningen mellan pension och arbetslöshetsersättning ska upphöra om pensionsutbetalningarna upphör.

ISF tillstyrker även förslaget (avsnitt 5.3, s. 45-49) att en skyldighet införs för Skatteverket att till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om utbetald tjänstepension som finns tillgängliga i kontrolluppgifter för den sökande som täcker den tidsperiod som ansökan om arbetslöshetsersättning avser.

ISF har inga synpunkter på förslagen kring förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen, men för nedan en diskussion kring vissa eventuella konsekvenser av förslagen.

I övrigt har ISF inte några synpunkter på förslagen.

Avsnitt 5.1 Samordning av arbetslöshetsersättning med pension, och avsnitt 5.2 Risken för överutnyttjande, s. 39-45

För att underlätta för de som vill arbeta längre upp i åldrarna bör möjligheterna att ta ut någon del av sin pension och samtidigt stå till arbetsmarknadens förfogande vara goda. ISF delar uppfattningen att delbetänkandets förslag förenklar pensionsreglerna och ökar flexibiliteten i samordningen av arbetslöshetsersättning och pension, samt underlättar för den enskilde att överblicka hur arbetslöshetsersättningen kommer att påverkas av att han eller hon tar ut pension.

ISF tillstyrker mot denna bakgrund delbetänkandets förslag (avsnitt 5.1 och 5.1.1, s. 39-41) att pension och arbetslöshetsersättning samordnas på samma sätt som arbetslöshetsersättning redan idag samordnas med andra löpande ersättningar som utgår på grund av arbetslöshet, enligt 31 § ALF, vilket alltså innebär att nivån på arbetslöshetsersättningen inte längre sänks för sökande (med inkomstrelaterad ersättning) som tagit ut pension. Mot samma bakgrund tillstyrker ISF även förslaget (avsnitt 5.1.2, s. 42) att samordning mellan pension och arbetslöshetsersättning ska göras enbart när pension betalas ut, och att samordningen alltså ska upphöra om pensionsutbetalningarna upphör.

Avsnitt 5.3 Uppgiftsskyldighet, s. 45-49

ISF delar bedömningen (s. 47) att det är av stort samhällsintresse att på ett så effektivt sätt som möjligt kunna kontrollera att arbetslöshetsersättningen används för avsedda ändamål. Med reservation för att ISF inte har tagit ställning till frågan om en eventuell befogenhet för arbetslöshetskassorna att inhämta uppgifter om tjänstepension från Skatteverket är förenlig med regeringsformens fri- och rättighetskydd (s. 46-47), tillstyrker ISF delbetänkandets förslag att en skyldighet införs för Skatteverket att till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om utbetald tjänstepension som finns tillgängliga i kontrolluppgifter för den sökande som täcker den tidsperiod som ansökan om arbetslöshetsersättning avser. Detta då förslaget rimligen kommer att underlätta för arbetslöshetskassorna att betala ut rätt belopp till rätt person.

Ett möjligt praktiskt problem med förslaget är dock att om arbetslöshetskassorna manuellt för varje sökande de tror kan ha tjänstepension måste be om uppgifter från Skatteverket kan detta kräva en så pass stor arbetsinsats att man i praktiken kanske inte alltid kommer att använda sig av denna möjlighet. Vidare innehåller kontrolluppgifterna endast uppgifter för hela kalenderår, vilket också noteras i delbetänkandet. Detta gör att uppgifterna inte alltid kommer att sammanfalla helt med de arbetssökandes ersättningsperioder. (Som framgår i delbetänkandet kan detta problem eventuellt minskas om de "månadsuppgifter" som diskuteras i stycke 5.3.2 på s. 49 i delbetänkandet införs.) En möjlighet för arbetslöshetskassorna att inhämta uppgifter på det sätt som föreslås tar därför inte bort behovet av att arbetslöshetskassorna även i fortsättningen i samband med ansökan gör en grundlig utredning av om den sökande har tjänstepension.

I samband med detta kan också tas upp att Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten har slutit avtal med olika tjänstepensionsbolag om automatisk överföring av uppgifter om tjänstepensionsutbetalningar. De ingångna avtalen täcker nu över 90 procent av de mottagare av förmånen bostadstillägg som har tjänstepension. Det skulle kunna utredas om även arbetslöshetskassorna på liknande sätt skulle kunna få uppgifter direkt från tjänstepensionsbolagen.

Avsnitt 9 Förslag, s. 61-72

Som angetts ovan har ISF inga synpunkter på de i delbetänkandet framförda förslagen kring förtroendevaldas ersättningsrätt i arbetslöshetsförsäkringen, men vill peka på en möjlig konsekvens av dessa. ISF delar utredningens bedömning att det i ett demokratiskt samhälle är viktigt att människor åtar sig förtroendeuppdrag. Möjligen kan delbetänkandets förslag (avsnitt 9.2, s. 62, och avsnitt 97, s. 70) minska de ekonomiska drivkrafterna för vissa grupper att åta sig förtroendeuppdrag, eftersom ett förtroendeuppdrag enligt delbetänkandets förslag inte i sig ska ge rätt till arbetslöshetsersättning, och eftersom ersättningen vid arbetslöshet enbart ska beräknas på inkomsten från det ordinarie arbetet. Det samma kan, som också påpekas i delbetänkandet, gälla för förslag 9.3. Förslaget att reglerna om förtroendevalda i arbetslöshetsförsäkringen endast ska avse förtroendeuppdrag som enligt lag berättigar till ledighet från anställning (s. 63-65), kan innebära ett minskat incitament att åta sig förtroendeuppdrag som *inte* ger lagstadgad rätt till ledighet.

ISF:s bedömning är dock att de situationer där delbetänkandets förslag eventuellt kommer att minska den ekonomiska drivkraften för vissa personer att åta sig förtroendeuppdrag torde vara relativt ovanligt förekommande.

Som tas upp i delbetänkandet har två relativt nyligen publicerade utredningar, IAF (2009) och SOU 2011:54, föreslagit delvis andra sätt att förtydliga förtroendevaldas ställning inom arbetslöshetsförsäkringen, nämligen genom att vissa förtroendeuppdrag i lag ska jämföras med förvärvsarbete och därmed omfattas av rätten till arbetslöshetsersättning, i enlighet med den praxis som utvecklats på området. I ljuset av detta är det av vikt att noga väga olika förslags fördelar och nackdelar mot varandra.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Per Molander. Jonas Thelander har varit föredragande. I beredningen har också Simon Bjurström, Dan Ljungberg och Kristian Persson deltagit.

Per Molander
Generaldirektör

Jonas Thelander
Utredare

Referenser

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (2009): *Arbetslöshetsersättning i samband med förtroendeuppdrag*, Redovisning av regeringsuppdrag, Diarienummer 2009/1620, daterad 2009-10-29.

SOU 2011:54 *Större ekonomisk trygghet för förtroendevalda. Rätt till ersättning vid arbetslöshet.*